

Στά Ίχνη τῶν Ἀγίων

Ὁ ἅγιος ἀρχιεπίσκοπος Λουκάς (11 Ἰουνίου)

Ἡ γῆ μας, παιδιά, δέν ἔπαψε ποτέ νά στέλνει ἁγίους στόν οὐρανό. Θά σᾶς διηγηθῶ σήμερα τήν ἱστορία ἑνός Ἀγίου πού ἔζησε τόν εἰκοστό αἰώνα. Βάδισε στά ἴχνη τῶν πρώτων μαρτύρων καί ἐμπνέει μέ τό παράδειγμά του ὅλους ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦν νά εἶναι καί στίς μέρες μας πιστοί μαθητές τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ μικρός **Βαλεντίν** γεννιέται στήν πόλη **Κέρτς τῆς Κριμαίας** στίς **27 Ἀπριλίου 1877**. Λίγο ἀργότερα μετακομίζει μέ τούς γονεῖς καί τά τέσσερα ἀδέρφια του (δυσὸ ἀδερφούς καί δυσὸ ἀδερφές) στό **Κίεβο**. Ἐκεῖ περνᾷ τά μαθητικά του χρόνια. Στήν ἀρχή τίποτε δέν ἔδειχνε ὅτι θά μπορούσε νά ἐξελιχθεῖ τόσο περίφημα. Ἦταν ἕνας μέτριος μαθητής, πού δυσκολευόταν ἰδιαίτερα στήν Ἄλγεβρα καί στή Γεωμετρία· ἕνα κλειστό παιδί, πού συνήθως ἔμενε σιωπηλό. Ἡ συνέχεια, ὡστόσο, φανέρωσε τήν εὐφυΐα καί τά χαρίσματά του, τό ἀνήσυχο καί βαθιά σκεπτόμενο πνεῦμα του.

Εἶχε ἔμφυτη **κλίση στή ζωγραφική**. Γι' αὐτό ἀρχικά φοίτησε στήν Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Κιέβου κι ἔπειτα τῆς Πειρούπολης καί τοῦ Μονάχου. Τοῦ ἄρεσε ἡ ζωγραφική καί τά πρῶτα βραβεῖα

πού πήρε τοῦ ἔδωσαν ὄθηση γιά νά συνεχίσει. Μιά ἄλλη ἀγάπη ὁμῶς νίκησε μέσα του: ἡ ἀγάπη γιά τόν συνάνθρωπο. Τό ἤθελε πολύ νά μπορεῖ νά βοηθάει, νά ἀνακουφίζει τόν ἀνθρώπινο πόνο. Ἔτσι, ἀποφασίζει νά στραφεῖ στήν ἰατρική ἐπιστήμη. Ἐγγράφεται στήν **Ἱατρική Σχολή τοῦ Κιέβου**, παρότι ἀντιπαθεῖ καί τή Φυσική καί τή Χημεία.

Ἐκείνη τήν ἐποχή στή Ρωσία ἔπνεαν σφοδροί οἱ **ἄνεμοι τῆς ἀθείας**. Πολλοί ἀπό τούς συμφοιτητές του μιλοῦσαν μέ πάθος ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Βαλεντίν προβληματίζεται, ψάχνει, ἐρευνᾷ... Τό ἀποτέλεσμα; Πιστεύει καί **ἀγαπᾷ μέ ὅλη του τήν καρδιά τόν Χριστό καί τό Εὐαγγέλιό του**. Μελετᾷ καθημερινά τήν Ἁγία Γραφή ὑπογραμμίζοντας πολλά ἀπό τά χωρία της. Καί στή ζωή του ἀγωνίζεται νά ἐφαρμόζει ἀπόλυτα τά θεόπνευστα λόγια της.

Τελείωσε τήν Ἱατρική Σχολή μέ ἄριστα. Λίγο μετά, τό **1904**, ξεσπᾷ ὁ **ρωσοιαπωνικός πόλεμος**. Ὁ νεαρός γιαντρός προσφέρεται νά ὑπηρετήσῃ ὡς ἐθελοντής μέ τό τάγμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Μαζί μέ ἄλλους ἐθελοντές γιαντρούς καί νοσηλευτές ταξιδεύουν ὡς τήν Ἄπω Ἀνατολή. Στό στρατιωτικό νοσοκομεῖο στήν πόλη **Τσιτά** ἀσταμάτητα χειρουργεῖ τραυματισμένους στρατιῶτες, μέ καταπληκτική ἐπιτυχία ἀκόμη καί στίς πιό δύσκολες ἐπεμβάσεις.

Στό ἴδιο νοσοκομεῖο μέ ἰδιαίτερη καλοσύνη περιποιεῖται τούς ἀρρώστους ἡ **Ἄννα Βασιλίγιεβνα Λανσκάγια**, ἡ «ἁγία νοσοκόμα», ὅπως συνήθιζαν νά τήν ἀποκαλοῦν. Αὐτή ἔγινε ἡ σύζυγος τοῦ Βαλεντίν καί ὁ Θεός τούς χάρισε τέσσερα παιδιά. Σύντομα ὁμῶς ἔφυγε ἀπ' αὐτή τή ζωή. Στά 38 της χρόνια **πέθανε ἀπό φυματίωση**. Ἡ δοκιμασία ἦταν μεγάλη. Μεγαλύτερη, ὡστόσο, ἀποδεικνύεται ἡ πίστη καί ἡ ὑπομονή τοῦ Βαλεντίν. Ἀναθέτει τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν του σέ μία πιστή νοσοκόμα καί ἀφοσιώνεται ἀκόμη περισσότερο στό ἔργο πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός.

Χειρουργεῖ ἀκατάπαυστα. Ἰδιαίτερα διαπρέπει στίς **ἐγχειρήσεις στά μάτια**. Πολλοί τυφλοί ἀποκτοῦν τό φῶς τους! Πρίν ξεκινήσει

τίς ἐπεμβάσεις του, μέ λίγο βαμβάκι ποτισμένο στό ιώδιο σχηματίζει τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ ἐκεῖ ὅπου θά γίνει ἡ τομή. Ἐπικαλεῖται πάντοτε τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ καί τῆς Παναγίας.

Στό χειρουργεῖο του εἶχε τήν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Κάποτε ἡ ἄσθε ἐξουσία ζήτησε νά τήν ἀποσύρει. Ἦταν ἤδη **καταξιωμένος καθηγητής στήν Ἱατρική Σχολή τῆς Τασκένδης καί διευθυντής τοῦ ἐκεῖ νοσοκομείου.** Μπαίνοντας νά χειρουργήσει διαπίστωσε ὅτι ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας ἔλειπε. Τήν ἀναζήτησε καί πληροφορήθηκε ὅτι ἡ ἐπιτροπή ἐλέγχου διέταξε τήν ἀπομάκρυνσή της. «Λοιπόν, ἄς ἔρθει ἡ ἐπιτροπή ἐλέγχου νά χειρουργήσει», εἶπε. «Ἐγώ ἀποχωρῶ ἀπό τό νοσοκομεῖο μέχρι νά ἐπιστρέψει ἡ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου στή θέση της». Μιά τέτοια δήλωση ἔθετε σέ κίνδυνο τή θέση του, ἴσως καί τήν ἴδια τή ζωή του. Τό γνώριζε. Ὡστόσο, παρά τίς ἀπειλές πού δέχτηκε, δέν ὑποχώρησε. Ἐκεῖνες τίς μέρες μεταφέρθηκε ἐπειγόντως στό νοσοκομεῖο ἡ σύζυγος ἑνός ἀπό τά στελέχη τοῦ κόμματος πού βρισκόταν στήν ἐξουσία. Αὐτή ἀπαιτοῦσε νά μὴν τή χειρουργήσει κανείς ἄλλος παρά μόνο ὁ καθηγητής Βαλεντίν. Ὁ πιστός χειρουργός γιά ἄλλη μιά φορά ἐπαναλαμβάνει: «Ἀδυνατῶ νά μπῶ στό χειρουργεῖο, ἂν δέν ἀναρτηθεῖ πρῶτα στόν τοῖχο ἡ εἰκόνα τῆς Παναγιάς». Στήν ἐπιμονή του ἀναγκάστηκαν νά ὑποχωρήσουν.

Ἦταν μιά περίοδος πολύ κρίσιμη γιά τήν Ἐκκλησία. Ἡ ἐξουσία στρεφόταν ὀλοφάνερα πλέον ἐναντίον της. Ὁ Βαλεντίν ὅμως, ὄχι μόνο ἀψηφᾷ τούς κινδύνους, ἀλλά καί παίρνει τή μεγάλη ἀπόφαση: νά φορέσει τό τιμημένο ράσο! **Ὁ ξακουστός γιατρός καί καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου χειροτονεῖται ἱερέας (26 Ἰανουαρίου 1921).**

Στόν **καθεδρικό ναό τῆς Τασκένδης** λειτουργεῖ, κηρύττει, κάνει συνάξεις πιστῶν κάθε Κυριακή βράδυ. Παράλληλα, εἶναι ὁ ἀρχίατρος τοῦ νοσοκομείου ὅπου ἀκούραστος δαπανᾷ τόν ἑαυτό του στίς ἀνάγκες τῶν ἀρρώστων. Δέν παύει ἀκόμη νά διδάσκει ὡς καθηγητής στό πανεπιστήμιο καί νά μετέχει σέ ἐπιστημονικές ἔρευνες, κáνοντας πρωτοπόρες ἀνακοινώσεις σέ κάθε ἱατρικό συνέδριο.

Όταν γιά δεύτερη φορά ζητοῦν νά κατεβάσουν τήν εικόνα τῆς Παναγίας ἀπό τό χειρουργεῖο του, κάνει ἀπεργία πείνας. Ἐπιπλέον, σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας δέν ἐμφανίζεται στό συνέδριο ὅπου ἦταν ὀμιλητής παρά τήν ἐπόμενη μέρα καί δίνει τήν ἐξήγηση: «Ζητῶ συγνώμη γιά τήν ἀλλαγὴ τῆς μέρας, ἀλλά διαπράχθηκε μεγάλη ἱεροσυλία, διότι ὁ ἐπίτροπος τοῦ ὑγειονομικοῦ ἀφαίρεσε ἀπό τό χειρουργεῖο τήν εικόνα τῆς Παναγίας».

Ἀπό τήν ἄθεη ἐξουσία δέχεται ἀλλεπάλληλες πιέσεις νά μὴν ἐμφανίζεται μέ τό ράσο καί τόν σταυρό. Ὁ Βαλεντίν ὅμως ὄχι μόνο δέν προεῖται, ἀλλά γιά τίς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας δέχεται νά χειροτονηθεῖ **ἐπίσκοπος Τασκένδης**, παίρνοντας τό ὄνομα τοῦ ἁγίου εὐαγγελιστοῦ **Λουκᾶ** τοῦ ἱατροῦ.

Δέν πέρασαν πολλές μέρες καί **τό βράδυ τῆς 9^{ης} Ἰουνίου 1923** τόν συλλαμβάνουν καί τόν ὀδηγοῦν στίς φυλακές. Μετά ἀπό ἐξαντλητικές ἀνακρίσεις τόν μεταφέρουν σέ ἀθλιότερη φυλακή στή **Μόσχα**. Μέσα σέ κατασκότεινους θαλάμους, σέ περιβάλλον φρικτό, τόν βασανίζουν καί τόν μαστιγώνουν ἀλύπητα. Ἐκεῖ ἐκδηλώθηκαν τά πρῶτα συμπτώματα τῆς καρδιακῆς ἀνεπάρκειας, πού θά τόν συνοδεύει σέ ὅλη τή ζωή του.

Στό τέλος τοῦ Δεκεμβρίου, παρόλο πού εἶναι σοβαρά ἄρρωστος, **ἐξορίζεται στή Σιβηρία**, καί λίγο ἀργότερα πέρα ἀπό τόν πολικό κύκλο, **στήν κατεψυγμένη ζώνη**, ὅπου ὁ ἥλιος δέν ἀνατέλλει καθόλου τόν χειμῶνα. Ὅταν ἔληξε ἡ ποινή του, ἐπέστρεψε στήν Τασκένδη (τέλη Ἰανουαρίου τοῦ 1926), ἀλλά τέσσερα χρόνια μετά, μέ τήν κατηγορία-συκοφαντία ὅτι ἦταν δῆθεν συνένοχος στόν φόνο ἑνός γιαιτροῦ, συλλαμβάνεται καί κλείνεται πάλι στή φυλακή. Μετά ἀπό ἐξοντωτικές ἀνακρίσεις καί βασανιστήρια, τόν ἐξορίζουν γιά δεύτερη φορά στή **Βόρεια Ρωσία**. Ὡς τόν σιδηροδρομικό σταθμό τόν σέρνουν τραβώντας τον ἀπό τά γένια καί φτύνοντάς τον στό πρόσωπο... Ἀπό τή Βόρεια Ρωσία τόν μεταφέρουν ἀκόμη μακρύτερα, στίς **ὄχθες τῆς Λευκῆς Θάλασσας**, ὅπου γιά ἑννιά μῆνες τόν

χρόνο επικρατεί άφορητος βαρύς χειμώνας.

Οί άθεοί πού κρατοϋν στά χέρια τους τήν έξουσία εξακολουθοϋν νά τόν πιέζουν νά άπαρνηθεί τήν ίερωςϋνη του, νά βγάλει τό ράσο καί τόν σταυρό. Τοϋ ϋπόσχονται νά δημιουργήσουν γι' αϋτόν ειδικό ίνστιτοϋτο γιά τίς έπιστημονικές έργασίες του. Ή διδακτορική διατριβή του μέ θέμα τήν τοπική άναισθησία είχε βραβευτεί καί χαρακτηρίστηκε ως τό **καλύτερο έπιστημονικό σύγγραμμα**. Τό βιβλίο του μέ τίτλο **«Δοκίμια γιά τή χειρουργική τών πυογόνων λοιμώξεων»** απέσπασε τόν θαυμασμό όλων καί στην Εϋρώπη καί στην Άμερική, κι έπιπλέον τιμήθηκε μέ τό **βραβείο Στάλιν!**

Ένα βράδυ τοϋ **1937** τρεις άστυνομικοί μπαίνουν στό σπίτι του. Είχε ξεσπάσει διωγμός έναντίον όλων τών ίερωμένων. Γιά μιά άκόμη φορά τόν συλλαμβάνουν. Τόν κρατοϋν δυό χρόνια στίς φυλακές τής Τασκένδης. Τοϋ κόβουν τά μαλλιά, τοϋ ξυρίζουν τή γενειάδα, τόν κοροϊδεϋουν καί τόν βρίζουν άδιάντροπα. Μέ μανία τόν χαστουκίζουν στό πρόσωπο καί τόν ποδοπατοϋν μέ τίς βαρειές μπότες τους μέχρι νά λιποθυμήσει! Κι έπειτα τόν αφήνουν στην άπομόνωση, στό κρύο καί στην πείνα. Άλλοτε τά πόδια του μένουν βουτηγμένα ως τό γόνατο μέσα σέ νερό κι άλλοτε πάλι κρύο νερό πέφτει πάνω του... Άβάσταχτο μαρτύριο ήταν καί ή «άλυσιδωτή άνάκριση». Επί δεκατρία μερόνυχτα, χωρίς σταματημό, άλλαζαν οί άνακριτές ό ένας μετά τόν άλλον κι αϋτόν δέν τόν άφηναν νά κοιμηθεί οϋτε ένα λεπτό τοϋ είκοσιετραώρου! Τέλος, καταδικάζεται σέ έξορία τριών χρόνων καί φεύγει ξανά γιά τή **Σιβηρία** (1939).

Έκει βρισκόταν, όταν στίς **21 Ίουνίου 1941** οί όρδες τοϋ Χίτλερ είσέβαλαν στή Ρωσία καί τήν έβαψαν στό αίμα χιλιάδων ανθρώπων. Τότε στέλνει πρός τίς άρχές τό άκόλουθο **τηλεγράφημα**: «Έγώ ό έπίσκοπος Λουκάς είμαι έξόριστος στό χωριό Μεγάλη Μούρτα τής περιοχής Κρασνογιάρσκ. Ώς ειδικός στή χειρουργική τών πυογόνων λοιμώξεων, μπορώ νά προσφέρω τή βοήθειά μου στους στρατιώτες... Παρακαλώ νά διακοπεί ή έξορία μου... Μετά τό τέλος τοϋ

πολέμου είμαι έτοιμος καί πάλι νά έπιστρέψω. Έπίσκοπος Λουκάς».

Έ άπάντηση από τή Μόσχα δέν άργησε νά έρθει. Τόν διορίζουν **άρχίατρο τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου στό Κρασονογιάρσκ** καί σύμβουλο ὄλων τῶν στρατιωτικῶν νοσοκομείων τῆς περιοχῆς. Βέβαια, τό δωμάτιο στό ὁποῖο μένει εἶναι ὑγρό καί κρύο. Χρήματα δέν παίρνει καθόλου. Καί από τίς 1.200 μερίδες πού έτοιμάζονται στό νοσοκομεῖο γιά τούς άρρώστους δέν περισσεύει γι' αὐτόν καμία... Έπίσκοπος καί γιατρός Λουκάς δέν παύει νά χειρουργεῖ μέρα νύχτα.

Τό **1944** μετατίθεται στό **Ταμπώφ** ὡς άρχίατρος στά δύο νοσοκομεῖα τῆς πόλης. Ταυτόχρονα παραδίδει μαθήματα στήν Έατρική Σχολή. Έλλά ή μεγάλη του χαρά εἶναι ὅτι μετά από πολλές προσπάθειες κατόρθωσε νά έπιδιορθώσει τόν έρειπωμένο ναό τῆς άγίας Σκέπης, ὅπου έπιτέλους άρχίζει πάλι νά λειτουργεῖ καί νά κηρύπτει. «Δεκαπέντε χρόνια ἦταν τό στόμα μου κλειστό», σημειώνει.

Τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του τά έζησε στήν Κριμαία, ὡς **αρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως καί Κριμαίας** (άπό τόν Μάιο τοῦ 1946). Έ υγεία του εἶναι σοβαρά κλονισμένη, αλλά δέν σταματᾷ τά έργα τῆς άγάπης. Καθημερινά φροντίζει νά τρῶνε στό σπίτι του πεινασμένα παιδιά καί γέροντες. Έ ἴδιος τρώει έλάχιστα μιά φορά τήν ἡμέρα.

Στίς άρχές τοῦ 1955 χάνει τελείως τό φῶς του. Πέντε χρόνια άργότερα, **Κυριακή 11 Έουνίου 1961**, τή μέρα πού γιορτάζουν ὄλοι οἱ άγιοι πού άγίασαν στή ρωσική γῆ, γιορτάζει μαζί τους στή δόξα τοῦ οὐρανοῦ καί ὁ άγιος αρχιεπίσκοπος Λουκάς. Οἱ άρχές άπαγόρευσαν τήν έκφορά τοῦ νεκροῦ από τήν κεντρική ὁδό τῆς πόλης. Έ λαός ὅμως εἶναι άσυγκράτητος. Παρά τήν άπαγόρευση, ή πομπή περνάει άπ' ὄλους τούς κεντρικούς δρόμους τῆς Συμφερουπόλεως.

17 Μαρτίου τοῦ 1996. Στή Συμφερούπολη μέ έπισημότητα γίνεται ή άνακομιδή τῶν λειψάνων του. Πολλοί άσθενεῖς θαυματουργικά θεραπεύονται. Τά ιερά λείψανα εὐωδιάζουν. Έπό τόν ναό τοῦ

Κοιμητηρίου, όπου είχαν τεθεί για λαϊκό προσκύνημα, μεταφέρονται με ευλάβεια στον Ἱερό Ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Παρακολουθήσαμε, παιδιά, σήμερα λίγες σκηνές ἀπό τή ζωή ενός μεγάλου σύγχρονου Ἀγίου. Δέν δειλίασε, δέν λύγισε μπροστά στίς ἀπειλές καί στά φρικτά βασανιστήρια. Κράτησε τό τιμημένο ράσο, τόν σταυρό, τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἡ ἄθη ἐξουσία, ὅσο κι ἂν τόν πολέμησε, δέν κατάφερε τίποτε. Πολύ θά ἤθελε νά κερδίσει αὐτόν τόν μεγάλο ἐπιστήμονα ἱατρό, ἀλλά δέν ἀνεχόταν τήν ἰερωσύνη του. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λουκᾶς ἔβαλε πάνω ἀπ' ὅλα τήν ὁμολογία τῆς πίστεως του. Ἄς ζητήσουμε, παιδιά, τήν πρεσβεία του, γιά νά μπορούμε κι ἐμεῖς στήν ἐποχή μας νά ὁμολογοῦμε πάντοτε τήν πίστη μας· ὅ,τι κι ἂν μᾶς στοιχίσει!

(Προτεινόμενοι ὕμνοι: α) Ἀπολυτίκιο τοῦ Ἀγίου, β) Βιβλικός ὕμνος: «Ἄγιοι γίνεσθε» ἀπό τό CD «Εὐλόγησω τόν Κύριον», ἀρ. 30, βλ. CD μέ ὑλικό).

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Εἰκόνα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λουκᾶ.
2. Ἀπολυτίκιο τοῦ Ἀγίου.
3. Βιβλικός ὕμνος σέ ἀρχεῖο ἤχου.
4. Παρουσίαση τοῦ μαθήματος μέ προβολή.